

ARCHIVOS DE LA TRADUCCIÓN DE LA BIBLIA EN K'ICHE'

Primer Libro de Samuel

Encontré documentos antiguos, de las primeras traducciones de la Biblia, cuando todavía yo hacía la traducción con papel y bolígrafo, antes de toda corrección. Después se pudo usar la tecnología, máquina de escribir mecánica, eléctrica y finalmente computadora, la primera vez en la imprenta de Cobán el 2 de noviembre de 1989. Empecé a las nueve de la mañana y cuando me llamaron para el almuerzo, yo entendí ya, que la Biblia se podía hacer. Unas semanas después Monseñor Julio compró una computadora para el obispado del Quiché, con 14 horas de batería, era tiempo de guerra, sobre todo en el Quiché, con muchos cortes de electricidad. También, pudo corregir Isabel en Xela (Xelajú = diez montañas = Quetzaltenango), primero a la mano y después con computadora. También participaron catequistas en semanas de trabajo en común, de las siete de la mañana hasta las diez de la noche. Se paraba el trabajo a las diez de la noche, porque la gente tenía que dormir durante la noche y no durante el trabajo. Es también así, que empezó el aprendizaje de la lectura. En un primer tiempo en las sesiones del trabajo tenía que leer todo yo mismo. Hasta el DIA que un catequista pidió permiso de leer un versículo, se había sentado a mi derecha. Después se pusieron todos a leer, y después enseñaron a sus comunidades.

Intento de leer mi propia escritura para permitir a cada uno de tener acceso a esos documentos. Por comparación con el texto de la Biblia impresa y después accesible en Internet con correcciones, se puede entender mejor el proceso de la traducción. Se empieza por el primer libro de Samuel Capítulo 1, y veremos hasta donde vamos.

Para poder trabajar, en noviembre de 1987 me procuré documentos, diccionario y gramática de la CIDA. Hay que entender la D como “Development”. Salí del centro de Guatemala a las 9 de la mañana y yo no me recuerdo de nada hasta las cinco de la tarde, cuando regresaba al centro. Dejé esos documentos en el obispado del Quiché. Yo he

hecho un uso crítico de esos documentos, ya cambié el alfabeto. Yo estudié también 6 semanas en una escuela de Antigua. Únicamente el lenguaje oral.

El texto de 1 Samuel se puso en la computadora con correcciones, fue corregido por Isabel y después por los catequistas. Tuvo también una revisión más, porque después de la revisión de la carta a los Romanos con los catequistas durante dos días, se necesitaba un trabajo más alegre. Una catequista se ganó el nombre de Pennina.

Ri nab'e wuj rech ri Samuel

Capítulo 1

Ri b'inem chech ri Silo

1,1 K'o jun achi rech Ramatayim – Sofim, tza ri juyub' rech ri Efraim, ri ub'i' Elqana, uk'ojol ri Yeroham, uk'ojol ri Elihu, uk'ojol ri Tohu, uk'ojol ri Suf, jun 'ajeifrata. 2 K'o ekeb' rixoqil : jun ri ub'i' ri Anna, ri jun chik Pennina ; tek'ut ri Peninna k'o rak'alab', e ri Anna ma k'o taj. 3 Ronojel junab', we achi' ri' xaqan tza ri utinimit arech kuq'ijlaj e arech kub'an tab'al toq'ob' chech ri Yahweh Sabaot pa ri Silo – jela' k'o ri ekeb' uk'ojolab' ri Eli, ri Hofni e ri Pinhas, chuchqajawib' rech ri Yahweh.

4 Ri q'ij che xub'an tab'al toq'ob' ri Elqana xuya' taq ch'aqap chech ri rixoqil Penina e chkech konojel ri e'uk'ojolab' e ri e'umyal, 5 chech ri Anna xuya' xaq jun ch'aqap rech q'ijil, rumal rech che xulo'oq'ej ri Anna, tek'ut ri Yavé xutz'apij ri uchupam. Ri jun chik ma xuya' ta kan xub'an chech ri k'ax arech ri are' k'o uq'aq', rumal rech che ri Yavé xutzapij ri uchupam. 7 Je' jas weri' xub'an ri Elqana ronojel junab', ronojel chik che xaqan chech ri Yavé ; je' jas weri' ri Peninna xuya' chech ri uq'aq'. 8 Tek'uri' ri rachajil Elqana kub'ij chech : « Anna jasche kaloq' e ma katij ta awa ? Jasche ri awanima' kb'isonik ? Jasche ri awanima' kb'isonik ? La ri in ma k'o ta wi chkiwach elajuj k'ojolab' » ?

Ri ch'awem ruk' ri Dyos rech ri Anna

9 Ri Annakwalij aretaq chi' xkis ri kiwa e kija'. Ri chuchqajaw Eli t'uyul puwi' ri utem puwi' ri uchi' ri tyoxlaj k'olb'al rech ri Yavé. Ri are' k'o k'o uk'a' ; kch'aw ruk' ri Dyos e sib'alaj koq'ik. 11 Kub'ij jun nim tzij : « Yavé Sabaot ! We ri at kawaj kawil ri uk'as ri amokom, katweta'j chech e ma kaya' ta kan ri are' e kaya' chech jun alaj achi, ri in kinya' na ri' ri are' chech ri Yavé pa ronojel ri uk'aslemal e ri navaja ma kb'e na ri' ta puwi' ri ujolom.

12 Jé jas kkanaj pa ri uch'awem chwach ri Yavé, ri Eli kril uchi'. 13 Ri Anna kch'aw tuka'r, ri uchi' kslob' tek'ut ma kkita' ta ri roq'b'al, e ri Eli kuchomaj che ri are' q'ab'arel. 14 Tek'uri' ri Eli kub'ij chech k'ate' kamik ri at katkanaj na ri' q'ab'arel ? Chab'an che kk'is ri avino ! » 15 Tek'ut ri Anna kub'ij : « Jayi', wajaw, ri in xaq jun ixoq ruk' uk'ax, ri in ma xintij ta vino o ja' ruk' uq'aq', kintojij wuxlab'al chuwach ri Yavé. Mab'an q'atoj tzij puwi' amokom je' jas jun ma utz taj rumal sib'alaj b'iso'al e k'ax ri in xinch'aw k'ata' kamik. 17 Ri Eli kub'ij chech : « Jat pa ri utzil e chya' chawech ri Dyos rech ri israel ri jastaq che xata' chech ». 18 Kub'ij : « Utz we xawil utz ri amokom », e ri ixoq kb'e pa ri ub'e, kutij ri uwa e ri uwach jun chik.

Klax ri Samuel e kkib'an ri are' tyoxlaj

19 Kewalij aq'ab'il, kexuki' chuwach ri Yavé, e ketzelzelej e kepe pa kachoch (?), pa ri Rama, ri Elqana reta'm uwach ri Anna ri rixoqil, e ri Yavé knate'j (?) chech. 20 Ri Anna yawab' e pa ri utz kamik, kril uwach jun ral, kusik'ij ri are' Samuel, « rumal rech che, kub'ij, ri in xinta' ri are' chech ri Yavé ». 21 Ri rachajil ri Elqana kaqan ruk' ronojel rachalaxik arech kuchi'j ri tab'al toq'ob' rech ri junab' e kunojisaj ri unim tzij ; 22 Tek'ut ri Anna ma kaqan ta ruk' ri rachajil : « Ma k'o ta majoq che ri ak'al kuya' kan ri leche : Tek'uri' kink'am na ri' ri are' kkikoj na ri' ri are' chuwach ri Yavé e kkanaj na ri' junalik ». 23 Ri Elqana, rachajil, kub'ij chech : « Chab'an je' jas ri at kawaj e chaweyej che ri are' kuya' kan ri leche. Utz we ri Yavé kub'an qastzij utzij ! » Ri ixoq kukanaj e kuya' uchupam chech ri ak'al k'ate' ri are' kuya' kan ri leche.

24 Aretaq chi' ri are' kuya' kan ri leche, kuk'am ri are' ruk', e xoque' jun ama' wakax rech oxib' junam, jun etab'al rech harina e jun tz'umal rech vino, e kub'an che kok pa ri Unim Rachoch ri Yavé pa ri Silo, ri ak'al alaj. 25 Kkikamisaj ri ama' wakax e kkik'am ri ak'al chech ri Eli. 26 Kub'ij : « Utz chawech wajaw ! Je' jas ri at xawil, wajaw, ri in ri ixoq che xkanaj chunaqaj ri at, waral, xinch'aw ruk' ri Dyos. 27 Pa utoq'ob' we ak'al ri' ri in xinch'aw ruk' ri Yavé, e ri are' xuya' chwech ri ujastaq che xinta'. 28 Tek'uri' kamik ri in kinya' ri are' chech ri Yavé, ronojel ri taq q'ij rech ri uk'aslemal : ri in xinya' ri are' chech ri Yavé ». Tek'uri' jela', ri are' kxuki' chuwach ri Yavé.

1 Samuel 2

Ri B'ix rech ri Anna

2,1 Ri Anna kch'aw ruk' ri Dyos e kub'ij : « Wanima' xuchelej rib' pa ri Yahve, ri ruk'a' kuwalij pa ri Yahve, nuchi' sib'alaj jaqalik pakiwi' enuk'ulel, rumal rech che ri in kinkikotik pa ri asalvacion. 2 Ma k'o ta jun Tyoxlaj je' jas ri Yahwe rumal rech che ma k'o ta jun je' jas ri at, ma k'o ta jun Ab'aj je' jas Qadyos. 3 Mik'yar ri nimalaj taq tzij, mael ri nimal tza ichi', rumal rech che ri Yahwe jun Dyos sib'alaj nim retamb'al e ri are' kupaj ri taq chak. 4 Ri ch'ab' kech ri ewinaq ruk' kichuq'ab' teq' tek'ut ri etuk'a'r winaq k'o kichuq'ab'. 5 Ri e'are' che sib'alaj kiwa, kechakun chuwach ri kikaxlanwa, tek'ut ri e'are' che kenumik kkiya' kan ri kichak. Ri ixoq esteril kril rumal wuqub' chik', tek'ut ri e'are' che k'o esib'alaj uk'ojolab' b'uyu'q. 6 Ri Yahve kuya' ri kamikal e ri k'aslemal, kub'an che ri winaq kqaj pa ri Seol e kaqa (?). 7 Ri Yahvé kub'an ri winaq meb'a' e q'inom, kuqasaj jun winaq e kuchelej ri are'. 8 Kuk'am tza ri ulew ri tuka'r winaq tza ri mes kuchelej ri meb'a', arech t'uyul kuk' ri enim winaq e k'o jun tem rech q'ijil ; rumal rech che chech ri Yahve ri taq raqan ri uwach ulew, puwi' xukoj ri uwach ulew. 9 Kuk'ol ri taq kaqan ri e'uwinaq tek'ut ri e'itzel winaq kkisach kib' pa ri taq q'equ'm rumal rech che ri achi ma kuch'ak ta rumal uchuk'ab'. 10 Ri Yahve ri e'uk'ulel teq', ri Nimalaj kub'an kaqulja pa ri taq kaj. Ri Yahve kub'an q'atoj tzij puwi' ri taq uk'isb'al ri uwach ulew, kuya' ri uchuk'ab' chech ri Rajawinel, kuchelej ri uk'a' ri rungido ». 11 Ri Elqana

kel pa ri ub'e ri Rama, pa ri rachoch, tek'ut ri ak'al pa ri upatan ri Yahve, chuwach ri chuchqajaw Eli.

Ri e'uk'ojolab' ri Eli

12 Tek'uri' ri e'uk'ojolab' ri Eli ma utz taj ; ma keta'm ta ri Yahve. 13 Weri' ri suk' kech ri chuchqajawib' chuwach ri winaq : we jun winaq kuchi'j jun tab'al toq'ob', ri upataninel ri chuchqajaw kpe aretaq chi' kkitzak ri ti'j, kuk'am jun ch'ich' ruk' oxib' uware, 14 kek'uyaqat pa ri jq'aq' o pa ri ajwa o pa ri ajulew o pa ri q'eb'al, e ri chuchqajaw kuya' chech ri are' ronojel jastaq che kuk'am ri ch'ich' ; xkib(an weri' kuk' konojel ri e'ajisrael che keb'e pa ri Silo. 15 Tek'uri' xoquje' ma xkib'an ta sub'al che ri upataninel ri chuchqajaw xpe e xub'ij chech ri are' che xb'an ri tab'al toq'ob' : « Chaya' ri ti'j arech kusa', ma kuk'am na ri' ta tza ri at ri ti'j chaq' pa ri ja', xaq ri ti'j cruda ». 16 Tek'uri' we achi ri' kub'ij chech : « Nab'e chkik'am sib'alri xepe, tek'uri' chak'am chawech ri jastaq che kawaj », kub'ij : « Jayi', kamik rajawaxik che ri at kaya', we jayi' ri in kink'am rumal nuchuq'ab' ». 17 Ri mak kech ri e'ala nimalaj chuwach ri Yahwe, rumal rech che ri achijab' xketzelej uwach ri sipan che xkib'an chech ri Yahwe.

Ri Samuel pa ri Silo

18 Ri Samuel k'o upatan chuwach ri Dyos, kupatanij upatan ruk' ri efod rech lino. 19 Ri unan xub'an chech jun alaj uq'u' che kuk'am chech ronojel junab', aretaq chi' xaqan ruk' rachajil arech kkih'j ri sipan rech ri junab'. 20 Ri Eli xe'utewchij ri Elqana e ri rixoqil e xub'ij : « Chuya' chawech ri Yahvé jun awija'l tza we ixoq ri' rumal ri jastaq che xqata' chuwach ri Yahve », tek'uri' ketzelay k'ate' kachoch. 21 Ri yahve xusolij ri Anna, ri are' yawab', tek'uri' kril kiwach e'oxib' uk'ojolab' e ekeb' umyal ; ri ala Samuel xk'iy ruk' ri Yahve.

Jun chik ri e'uk'ojolab' ri Eli

22 Ri Eli sib'alaj q'el, tek'ut xuta ri taq tzij puwi' ronojel ri taq jastaq che ri e'uk'ojolab' xkib'an chech ri Israel e che xekotz'i' kuk' ri ixoqib' che xekanaj pa ri rokb'al ri tz'umal (?) ja rech ri riqtajinaq. 23 Tek'uri' kub'ij chkech : « Jasche ri ix kib'an we taq jastaq ri', itzel taq jastaq che ri in xinta' ri tzij rumal ronojel winaq ? 24 Jayi', enuk'ojol, ma utz ta ri tzij che ri in ri winaq rech ri Yahvé kub'ij. 25 We jun achi kub'an mak puwi' jun chik achi, ri Dyos ri are' ri q'atal tzij, tek'ut we puwi' ri Yahve jun achi kub'an mak jachin kch'aw na ri' pa utoq'ob' ? » Tek'ut ma xkita' ta ri uch'ab'al kitat. Rumal rech che utz xril ri Yahvé arech ri e'are' kekamik.

Tek'uri' ri la Samuel, xk'iyi ri raqan e pa ujilik chuwach ri Dyos e chkiwach ri ewinaq.

Jun chik ri e'uk'ojolab' ri Eli

27 Jun achi rech ri Dyos kpe pa ri rachoch ri Eli e kub'ij chech : « Je' jas weri' kub'ij ri Yahvé. We ri in qastzij kink'ut rib' chech ri rachoch ri atat aretaq chi' ri e'are' pa ri Egipto, chech ri rachoch ri Faraon ? 28 La ri in xinka' ri are' chkixo'l konojel ri ejuq'at ri israel arech ri are'nuchuchqajaw, arech kaqan puwi' wab'aj rech tab'al toq'ob', arech kub'an sib'alaj ri (?) e arech kuk'am ri efod chnuwach ? Ri in xinya' chech ri rachoch ri atat onojel ri taq w ache ri e'ajisrael esiporoj (?) 29 Jasche ri ix kipach'lej nutab'al toq'ob' e nusipam che ri n kintaq pa ri wachoch ? Jasche ri at kab'an q'ijil chkech ri e'ak'ajalab' nimalaj chnuwach, ri ix kib'an ixepa rech ri utzalaj ri taq sipan rech nuwinaq ? 30 Rumal weri' – utzij ri Yahve, Dyos rech ri Israel- ri in utz xinb'ij che ri awachoch e ri rachoch ri atat keb'in na ri' chnuwach junalik, tek'ut kamik – utzij ri Yahvé- ri n kink'ol na ri' rib' chuwach weri' ! Rumal rech che ri e'are' che kkib'an q'ijil chwech, e ri e'are' che kketzelej nuwach, ri e'are' ma utz taj. 31Jujun q'ij kpe jawije' kinch'et na ri' ri aq'ab' e ri uq'ab' ri rachoch ri atat ma k'o ta nim winaq pa ri awachoch. 32Kawil na ri' jun chik pa ri wachoch, e ronojel ri utz che ri are' kub'an na ri' pa ri Israel, e ma k'o ta q'el pa ri awachoch junalik. 33 Chinaqaj wab'aj rech tab'al toq'ob'

kink'ol na ri' jun kech awachalaxik, arech ri uwoq'och kuporoj rib' e che ri at k'o ak'ax, tek'ut ronojel awachoch kkam na ri' je' jas (?)

34 Weri' chuwach ri k'utb'al : ri jastaq che kpe na ri' chkech r e'akeb' k'ojolab' ri Hofni e ri Pinhas, ri junam q'ij ri e'are' kekam na ri' ri ekeb'. 35 Ri in kinkoj na ri' chwech jun qastzij chuchqajaw, che kub'an na ri' ri jastaq je' jas wanima' e nurayb'al, kinyak na ri' chech jun rachoch che kkanaj e kb'e na ri' junalik chuwach ri are' che k'o woleo. 36 Tek'uri' ronojel winaq che kkanaj na ri' tza ri awachoch kpe na ri' arech kxuki' arech ri are' k'o jun alaj pwaq rech plata e jun ketek rech kaxlanwa, e kub'ij na ri' : 'Ri in kinta' chawech, chinana'b'a' ri in chech jun patam (?) rech chuchqajaw, arech ri in k'o jun wa arech ri in kintz'.' »

1 Samuel 3

Ri Dyos kusik'ij ri Samuel

3,1 Ri ala Samuel kupatanij ri Yahve chuwach ri Eli. Ri utzij ri Yahvé (?) pa we taq q'ij ri', ma k'o ta jun k'utb'al che kuk'ut rib'. 2 Tek'uri' jun q'ij ri Eli kotz'ol pa ri uk'olb'al – ri uwoq'och kuchaplej utuka'n e ma kril ta jun jastaq – 3 ri chäj ruk' ri Dyos maja' xchup e ri Samuel kotz'al pa ri tyoxlaj k'olb'al rech ri Yahve, jawije' k'o ri arca rech ri Dyos. 4 Ri Yahve kusik'ij ri Samuel, e ri are' kub'ij : « Ri in waral ». 5Kutiq anim k'ate' ri Eli e kub'ij : « Ri in waral rumal rêche che xinasik'ij ». – « Ri in ma xatinsik'ij, kub'ij ri Eli, chattelej katz'olik » Kb'e kkoz'ik. 6 Ri Yahve jun chik kusik'ij ri Samuel. Ri are' kwalij, kb'e k'te' ri Eli e kub'ij : « Ri in waral, rumal rech che xinasik'ij » - « Ri in ma xatinsik'ij nuk'ojol, kub'ij ri Eli, chatzelej katz'olik ». 7Ri Samuel maja' reta'm ri Yahvé, e ri utzij ri Yahvé ma xuk'ut ta rib' chech. 8Ri Yahvé jun chik kusik'ij ri Samuzl. Kwalij e kb'e k'atek' ri Eli kub'ij : « Ri in waral rmal rech che xinasik'ij ». Tek'uri' ri Eli reta'm che ri Yahve che xusik'ij ei ak'al 9 tek'uri' kub'ij chech ri Samuel : « Jat kotz'olik, tek'uri' we katusik'ij, kub'ij na ri' : Chab'ij Yahwe ri apataninel kuta' », e ri Samuel kb'e kotz'ol pa ri ik'olb'al.

10 Ri Yahve kpe e tak'al. Kusik'ij ri are' je' jas ri jujun taq chik : « amuel, Samuel ! », tek'uri' ri Samuel kub'ij : « Chab'ij rumal rech che ri apataninel kuta' ». 11 Ri Yahve kub'ij chch ri Samuel : « Ri in kinb'an na ri' pa ri Israel jun jastaq che ri keb' uxikin kroq'esaj na ri' ri (compana ?) chech ri are' che kuta' na ri' weri'. 12 Pa we q'ij ri', (?) na ri' puwi' ri Eli ronojel jastaq che ri n xinb'ij puwi' rachoch tza che ri n xinchaplex k'ate' ri k'isb'al. 13 Ri in xinb'ij chech che ri in kinb'an na ri' q'atoj tzij puwi' ri rachoch chech junalik ; rumal rech che reta'm che ri e'uk'ojolab' xketzelaj uwach ri Dyos e ri are' ma ke'uyaj ri e'are'. 14 Rumal weri', ri in kin'ij jun nim tzij chech ri rachoch ri Eli – ma k'o ta jun tab'al toq'ob' o jun sipan che kusach na ri' ri umak ri rachoch ri Eli ».

15 Ri Samul kotz'ol k'ate' aq'ab'il tek'uri' kuteq' ri taq uchi' ri rachoch ri Yahve. Ri Samuel kuxe'j rib' kub'ij ri richik' chech ri Eli ; 16 tek'ut ri Eli kusik'ij ri are' e kub'ij chrech : « Samuel nuk'ojol ! », e ri are' kub'ij : « Ri in waral ! » 17 Kub'ij : « Jas atzij che xub'ij chawech ? (nawa... ?) jun jastaq chwech ! Chub'an ri Dyos chawech we jastaq ri' e che kub'an we tikb'al e chawech we ri at kawanaj jun tzij che ri are' xub'ij chawech'. 18 Tek'uri' ri Samuel kub'ij ronojel chech, e ma krawaj ta jun jastaq chech. Tek'uri' ri Eli kub'ij : « Ri are' Yahve : Chub'an ri jastaq che ri are' kril utz ! » 19 Ri Samuel kk'iy. Ri Yahve ruk » e ma kuya' ta kan ktzoq puwi' ri ulew xaq jun utzij. 20 Ronojelri Israelreta'm tza ri Dan k'ate' ri Bersabe, che ri Smuel q'axal utzij ri Yahve. Ri Yahvz kuk'ut rib' jujun chik pa ri Silo ; rumal rech che ri Yahve xuk'ut rib' chech ri Samuel, pa ri Silo, rumal ri utzij ri Yahve.

1 Samuel 4

Ri e'ajfilistia ke'uqujib'ej ri e'ajisrael e kkik'am ri arca

4,1 Ri utzij ri Samuel chech ronojel ri Israel. Tek'uri' ri Israel kel arech ke'uriq ri e'ajfilistia chech jun ch'oj. Kkikoj kitz'umal taq ja chunaqaj ri Eben-ha-Ezer, tek'uri' ri e'ajfilistia xkikoj kitz'umal jap a ri Afeq. 2 Ri e'ajfilistia kkikoj kib' chech ri ch'oj chuwach ri Israel. Ri ch'oj kulik' rib' e ri Israel xoq'alik chkiwach ri e'ajfilistia che xekikamisaj pa we ch'oj ri' pa ri ulew chunaqaj kijeb' mil achijab'. Ri winaq katzelej k'ate' ri tz'umal taq ja e ri enim winaq rech ri Israel kkib'ij : « Jasche ri Yhwe che ri uj

xaq'alik pa we q'ij ri' kumal ri e'ajfilistia ? Jo' pa ri Silo e chqak'am ri arca rech ri chapb'al q'ab' rech ri Yahwe, che kpe chqaxo'l e che ri re' kujukol tza ri kiqu'ab' enuk'ulel ». 4 Ri winaq ke'uloq ejujun achijabr pa ri Silo e tza jela' kkik'am ri arca rech ri chapb'al q'ab' rech ri Yahwe Sabaot che t'uyul pakiwi' ri kerubim ; jela' k'o ri ekeb' uk'ojolab' ri Eli, Hofni e Pinhas, ruk' ri arca rech ri chapb'al q'ab' rech ri Dyos. 5 Aretaq chi' ri rca rech ri alianza rech ri Yahwe jpe chech ri tz'umal taq ja, ronojel Israel kuraq uchi' e ri ulew kk'ib'itik. 6 Ri e'ajfilistia kkita' ri raqoj chi'aj e kkib'ij : « Jas kuk'ut we nimalaj raqoj'j chi'aj ri' pa ri tz'umal taq ja kech ri e'ajhebreo ? », tek'uri' keta'm che ri arca rech ri Yahwe xpe pa ri tz'umal taq ja. 7 Tek'uri' ri e'ajfilistia kkixej'j kib' e kkib'ij « Ri Dyos xpe pa ritz'umal taq ja ! » Kkib'ij itzel chqech ! Rimal rech che jun jastaq je' jas weri' ma xpe ta majoj. 8 Itzel chqech 8 Jachin kujuk'ol na ri' tza ri uq'ab' we Dyos ri' ruk' uchuq'ab' 8 Ri are' xuch'oj ri Egipto rimal sib'alaj k'ax pa ri tz'inalik ulew. 9 Chik'am ichuq'ab' e chib'an ichak je' jas achijab', e'ajfilistia arech ri ix ma k'o ta kipataninelab' ri e'ajhebreo, je' jas ri e'are' ipataninelab' ; chib'an ichak je' jas achijab' e chixch'oj ! » 10 Ri e'ajfilistia kech'oj e ru Israel xaq'aalik, ronojel kuninaj k'ate' utz'umal ja ; weri' jun sib'alaj kaminaq e juwinaq lajuj mil achijab' puwi' kaqan ketzaq tza ri utz'altmal ri Israel. 11 KKikk'am ri aca rech ri Dyos e ri ekeb' uk'ojolabb' ri eli kekamik, ri Hofni e ri Pinhas.

Ri Eli kkamik

12 Jun achi rech ri Benjamin kutiq anim naj tza ri kik'olb'al ri e'ajch'oj e kpe pa ri Silo we q'ij ri', ri taq ratz'yaq teq' e ri ulew puwi' ri ujolom. 13 Aretaq chi' ri are' kpe, ri Eli t'uyul puwi' ri utem, pa ri uchuchi' ri b'e che xril, rimal rech che ri ranima' kb'irb'it pa ri utoq'ob' ri arca rech ri Dyos. We achi ri' kpe e kuk'am ri tzij chech ri tinimite ronojel ri tinamit kuraq uchi'. 14 Ri Eli kuta' ri taq raqoj'j chi'aj e kuta' : « Jas kuk'ut we nimalaj raqoj'j chi'aj ri' ? » Ri achi kutiq anim e kub'ij ri jastaq chech ri Eli. – Ri are' k'o jumuch' lajuj wajxaqib' junab' ; ri woq'och takal e ma kkowin ta ktil jun jastaq - -16 Ri achi kub'ij chech ri Eli : « Ri in kinpe tza ri ch'oj ri in xinnimaj tza ri ch'oj pa we q'ij ri' », e ri are' kuta' : « Jas ri jastaq nuk'ojol ? » 17 Ri ajtzij kub'ij : « Ri Israel xnimaj chiwach ri e'ajfilistia, weri' jun nimalaj k'ax chech ronojel winaq ; ri e'akeb' uk'ojolab' xekamik, ri Hofni e ri Pinhas e xkik'am ri arca rech ri Dyos ! » 18 Ruk' we tzij ri' puwi' ri arca rech

ri Dyos, ri Eli ktzaq tza ri utem chrij, puwi' jun ch'aqap rech ri uchi' k'olb'al, ri ujolom kq'aj e kkam, rumal rech che ri achi q'el e al. Ri are' xub'an q'atb'al tzij puwi' ri Israel kawinaq junab'.

Ri rixoqil ri Pinhas kkamik

19Tek'uri' ri ralib', ri rixoqil ri Pinhas yawab' e chanim kril na ri' uwach. Aretaq chi' kuta' ri tzij che kkik'am ri arca e che kkam ri ralib' e ri rachajil, ri are' kch'uki' e kril uwach rumal rech che ri taq q'oxom puwi' ri are'. 20 Je' jas ri are'chech ri kamikal, ri e'are' chunaqaj riare' kkib'ij chech : « Maxe'j awib' rumal rech che xawil uwach jun k'ojol », tek'ut ma kub'ij ta jun tzij e ma kril ta ri jastaq. 21 Kusik'ij ri ak'al Ikabod, kub'ij : « Ri q'ijil ma k'o ta jun chik pa ri Israel, rumal rech che xkik'am ri arca rech ri Dyos ».

1 Samuel 5

Ri k'ax kech ri e'ajfilistia ruk' ri arca

5,1 Aretaq chi' ri e'ajfilistia xkik'am ri arca rech ri Dyos, kkik'am ri are' tza ri Eben-ha-Ezer k'ate' ri Ashdod. 2 Ri e'ajfilistia kkesaj ri arca rech ri Dyos e kkik'am ri are' pa ri nim rachoch ri Dagon e kkikoj ri are' chunaqaj ri Dagon. 3Areta chi' ri e'ajashdod kemoulj (?) chweq' ri Dagon xtzaq, chuwach, puwi' ri ulew, chuwach ri aeca rech ri Yahvz. Kkik'am ri Dagon e kkikoj ri are' jun chik pa i uk'olb'al. 4 Aretaq chi' kewalij aq'ab(il, chweq', ri Dagon xtzaq chuwach, puwi' ri ulew, chuwach ri arca rech ri Yahwe ; ri ujolom ri Dagon e ri ukeb' q'ab' q'atow chunaqaj ri akb'al, kkanaj pa ri uk'olb'al xaq ri dagon. 5 Rumal weri' ri chuchqajawib' rech ri Dagon e konojel ri e'are' che ke'ok pa ri nim rachoch rech ri Dagon ma keb'n ta puwi' ri rokb'al ri Dagon pa ri Ashdod k'ate' we q'ij ri'.

6 Ri uq'ab' ri Yahwe al pakiwi' ri e'ajashdod ; kub'an taq pitz'pob'anaq (?) chkech e k-uya' chkech tumores, Ashdod e ri rulew. 7Aretaq chi' ri e'ajashdod kkil ri jastaq, kkib'ij : « Mkanaj ri arca rech ri Dyos rech ri Israe pa qulew, rumal rec che ri uq'ab' ko paqawi' e puwi' ri Dagon qadyos ». 8 Keki(?)koj e keimulij chunaqaj ri e'are' konojel ri enim winaq kech ri e'ajfilistia e kkib'ij : « Jas kqab'an na ri' ruk' ri arca rech ri

Dyos rech ri israel ? » Ri enim winaq kkib'ij : « Pa ri Gat kkik'am na ri' ri arca rech ri Dyos rech ri Israel », e kkik'am ri arca rech ri Dyos rech ri Israel ; 9 Tek'ut aretaq chi' xkik'am ri are' jela', ri uq'ab' ri Yahvé puwi' ri tinimit ; k'o jun sib'alaj nim xib'rikil. Ke'uch'ay (?) ri ewinaq rech ri tinimit tza ri nim alaj k'ate' ri nimalaj, r ri e'are' k'o kitumores. 10 Tek'uri' kkitaq ri arca rech ri Dyos pa ri Eqron, tek'ut aretaq chi' ri arca rech ri Dyos kpe pa ri Eqron ri e'ajeqron kkiraq kichi' : « Xkik'am chech ri arca rech ri Dyos rech Israel arech ri in kinkam ri in e nuwinaq ! » 11 Kekitzukuj e kekimulij konojel ri enim winaq kech ri e'ajfilistia e kkib'ij : « Chib'an che ktzelej ri arca rech ri Dyos rech ri Israel, e che ktzelej pa ri uk'olb'l e ma kub'an ta che kinkam ri in e nuwinaq ». Rumal rech che k'o jun xib'rikil rech kaminaq pa ronojel ri tinimit, rumal rech che sib'alaj al ri uq'ab' ri Dyos. 12 Ri ewinaq che ma xekam taj k'o kitumores e ri roqo'j chi'aj rech k'ax rech ri tinimit kwalij k'ate' ri kaj.

1 Samuel 6

Kkib'an che ktzelej ri arca

6,1 Ri arca rech ri Yahve xkanaj wuqub' ik' pa ri kulew ri e'ajfilistia. 2 Ri e'ajfilistia kekisik'ij ri chuchqajawib' e ri e'ajdyos e kkib'ij chkech : « Jas kqab'an na ri' ruk' ri arca rech ri Yahv& : Chik'ut chqech je' jas ri uj kqab'an na ri' arech ktzelejpa ri uk'olb'al ». 3 Kkib'ij : « We ri ix kiwaj che ktzelej ri arce rech ri Dyos ri Israel, ma kitaq ta ri are' xaq, tek'ut chik'am chech jun sipan. Tek'uri' ri ix kixkunan na ri' e ri ix iweta'm jasche ri uq'ab' ma xixuya' kan ri ix ». 4 Kkib'ij : « Jas ri sipan che ri uj kqak'al na ri' chech ? » Kkib'ij : « Je' jas ri rapilb'alil ri enim wnaq kech ri e'ajfilistia, job' tumores rech q'an pwaq e job' ch'o rech q'an pwaq, rumal rech che k'o ri junam itzel chiwech e chkech ri iwenim winaq. 5 Chib'an taq wabh'al rech ri etumores e taq wachb'al kech ri e'ich'o, che kkipitz' ri ulew, e chiya' q'ijil chech ri Dyos rech ri Israel. Wene' ri uq'ab' nim awinaq piwi' puwi' idyoses e iwulew. 6 Jasche ri ixkib'an na ri' ko iwanima' je' jas kkib'an ko ri e'ajegipto e ri Faraon ? La ma xekik'yaq ta ri e'are' che xekiya' kan ri e'are' xe'el aretaq chi' xretelaj kowach ? 7 Kamik chik'am e chisuk'umaj jun k'ak' che' e ekeb' wakax che

kkiya' kileche e ma xkik'am ta ri yugo : ri ix kiyut' na ri' ri ewakax chech ri che' e kib'an na ri' che ketzelej esalaj (?) chrij ri kachoch riechikop. 8 Ri ix kik'am na ri' ri arca rech ri Yahve e kikoj na ri' ri are' puwi' ri tem. Tek'uri' ri taq jastaq rech q'an pwaq che xik'am je' jas sipan, kikoj na ri' ri are' pa jun caja chunaqaj ri are' : Kib'an na ri' che ri are' ktzelej, e kel na ri'. 9 Tek'uri' ri ix kiwil na ri' we ri are' kaqan k'ate' ri Bet-Shemesh pa ri ub'e ri rulew, tek'uri' ri are' che xub'an chqech we nim itzel ri'. We jawije' ri uj qeta)m che ma k'o ta ri uq'ab' che xujjuch'y e chqech xoq jun k'ax rech ri uwach uq'ij ».

10 Je' jas weri' kkib'an ri ewinaq : Kekik'am ekeb' wakax che kkiya' kileche e kekiyut' (?) ri e'are' puwi' ri tem, tek'ut kkib'an che kekanaj ri e'alaj pa ri kachoch (?) ri echikop. 11 Kkikoj ri arca rech ri Yahve puwi' ri em, e xoquje' ri caja ruk' ri taq ch'o rech q'an pwaq e ri taq wachb'alrech ri taq kitumores.

12 Ri ewakax keb'e suk' pa ri ub'e ri Bet-Shemesh e keb'e puwi' xoq jun b'e e kkiya' kich'ab'al, e ma keb'e ta rikyaq'ab' o ri umox. Ri enim winaq kech ri e'ajfilistia kenimaj ri e'are' k'ate' ri ulew rech ri Bet-Shemesh.

Ri arca pa ri Bet Shemesh

13 Pa ri Bet-Shemesh ri winaq kub'an ri makow (?) rech ri taq triko pa ri lyanik. Kkichelej ri kiwoq'och, e kkil ri arca e kekikotik. 14 Aretaq chi' ri tem kpe pa ri rulew ri (?), jun ajbet-shemesh ktak'i'k. K'o jela' jun nimalaj ab'aj. Kkichet (?) ri che' e ri ewakax e kkichi'j jun holocausto chech ri Yahve. 15 Ri e'ajlevita xkikasaj ri arca rech ri Yahve e ri caja chunaqaj ri are', e pa ri are' ri taq jastaq rech q'an pwaq, tk'uri' kkikoj weri' puwi' ri nimalaj ab'aj. We q'ij ri', ri ewinaq rech Bet-Shamesh kkichi'j holocaustos e kkib'an tab'al toq'ob' chech ri Yahv&. 16 Ri ejob' nim winaq kech ri e'ajfilistia kkil weri' e ketzelej k'ate' ri Eqron we q'ij ri'.

Weri' ri tumores rech q'an pwaq che ri e'ajfilistia xkik'am je' jas sipan chuwach ri k'ax chech ri Yahvé. Ashdod jun, Gaza jun, Ashqelon jun, Gat jun, Asjqelon jun, Gat jun, Eqron jun. 18 Tek'uri' ri taq ch'o rech q'an pwaq, ri raji'b'alil (?) je' jas roojel ri taq tinimit kech ri e'ajfilistia, ri e'are' kech ri ejob' nim winaq, tza ri ko taq tinimit, k'ate' ri alaj taq tinimit (??), e k'ate' ri nimalaj ab'aj jawije' xkikoj ri arca rech ri Yahve ;

xoquje' pa we q'ij ri', ri are' pa ri ulew rech ri Josue, jun ajbet-Shemesh. 19 Ri Dyos xe'uch'ay ejujun achijab' rech Bet-Shemesh, rumal rech che xkil ri uchupam ri arca rech ri Yahve. Ke'uch'ay chkixo'l ri ewinaq oxk'al lajaj achijab' (kawinaq lajaj achijab' ?). Ri winaq koq'ej, rumal rech che ri Dyo xuch'y pa ri winaq jun nimalaj k'ax.

Ri arca pa Qiryat-Yearim

20 Tek'uri' ri ewinaq rech Bet-Shemesh kkib'ij : « Jachin kkowin tak'al chuwach ri Yahve, we tyoxlaj Dyos ri' ? Jawije' ri ulew che kaqan na ri' naj chqawach ? 21 Kekitaq ejujun ajtziq chkech ri e'ajqiryat-Yearim e kkib'ij : « Ri e'ajfilistia xkiya' jun chik ri arca rech ri Yhve. Chixqaj e chichelej ri are' pa iwulew.

1 Samuel 7

7,1 Ri ewinaq rech Qiryat-Yearim kepe e kkichelej ri arca rech ri Yahve. Kkik'am ri are' pa ri rachoch ri Abinadab, puwi' ri juyub' e kkib'an tyoxlaj ri uk'ojol ri Eleazar arech kuk'ol ri arca rech ri Yahvé.

Ri Samuel q'atal tzij

2 Tza ri q'ij che ri arca pa ri Qiryat-Yearim, k'o sib'alaj q'ij e weri' juwinaq junab'. Ronojel ri rachoch ri Israel k'o ri roq'ej chuwach ri Yahvé. 3 Tek'uri' ri Samuel kub'ij chech ronojel ri rachoch ri Israel : « We ruk' ronojel iwanima' kixtzelej k'ate' ri Yahvé, kikoq naj ri ekaxlan dios tza chixo'l, e xoquje' ti taq Astartes, chikoq iwanima' pa ri Yahvé e kipatanij xoq ri are' ; ri are' kixuto'tajisaj tza ri uq'ab' ri e'ajfilistia. 4 Ri e'ajisrael kkikoq naj ri taq Baal e ri taq Astartes e kkipatanij xoq ri Yahve

5 Ri Samuel kub'ij : « Kimulij ronojel ri Israel pa ri Mispa e kink'am na ri' ruk' ri Yahve pa itoq'ob' ». 6 Kkimulij kib' pa ri Mispa, tek'uri' kkesaj ja' che kkitojij chuwach ri Yahvé, kemenaj we q'ij ri' e kkib'ij : « Ri uj kqab'an mak puwi' ri Yahve ». Tek'uri' ri Samuel kub'an q'atoj tzij pakiwi' ri e'ajisrael pa ri Mispa.

7 Aretaq chi' ri e'ajfilistia keta'm che ri e'ajisrael xkimulij kib' pa ri Mispa ri e'ajfilistia ke'aqan puwi' ri Israel. Ri e'ajisrael keta'm weri' e kkixe'j kib' chkiwach ri e'ajfilistia. 9 Ri e'ajisrael kkib'ij chech ri Samuel : « Matkanaj mem e mujaya' kan ri uj ! Charaq achi' chuwach ri Yahve Qadyos arech kujuto'tajisaj tza ri uq'ab' ri e'ajfilistia ». 9 Ri Samuel kuk'am jun alaj ama' chi'j rechh leche je' jas ronojel holocausto chech ri Yahve : Samuel kuraq uchi' chuwach ri Yahvé pa ri utoq'ob' ri Israel, e ri Yahve kub'ij jun yzij chech. 10 Aretaq ci' ri Samuel kuchi'j ri holocausto, ri e'ajfilisti kkichaplej ri ch'oj ruk' riIsrae, tek'ut ri Yahve we q'ij ri' sib'alaj kub'an kaqulja pakiwi' ri e'ajfilistia, ke'uch'oj ri e'are' rumal ri xib'rikil e ri e'are' xaq'alik chuwach ri Israel. Ri achijab' rech ri Israel keel tza ri Mispa e kekoqataj ri e'ajfilistia, tek'uri' kekijajb'ej ri e'are' k'ate' chxe » ri Bet-Kar. 12Tek'uri' ri Samuel kuk'am jun ab'aj e kuchelaj ri are' pa ri b'e tza ri Mispa e ri Ware, e kusik'ij ri are' Eben-ha-Ezer, e kub'ij : « K'ate' we k'olb'al ri' ri Yahve xujukol ri uj ».

13 Ri e'ajfilistia ikim. Ma ketzelej ta puwi' ri ulew rech ri Israel e ri uq'ab' ri Yahvé puwi' ri e'ajfilistia ronojel ri uk'aslemal ri Saue. 14 Ri taq tinimit che ri e'ajfilistia xkik'am chech chech ri Isrel ktzelej chech tza ri Eqron k'ate' ri Gat, e ri Israel kuto'tajisaj ri taq rulew tza ri uq'ab' ri e'ajfilisti. Ri e'ajisrael k'o utzil kuk' ri e'ajamotitas.

15Ri Samuel kub'an q'atoj tzij puwi' ri Israel ronojel ri uk'aslemal. 16 Ronojel junab' xb'e jun b'e rumal ri Betel, ri Gilgal e ri Mispa e xub'an q'atoj tzij puwi' ri Israel pa roojel we taq k'olb'al ri'. 17 Tek'uri' ktzelej pa ri Rama, rumal rech che pa we k'olb'al ri' k'o rachoch e xub'an q'atoj tzij puwi' ri Israel, jela » kuyakjun ab'aj rech tab'al toq'ob' chech ri Yahve.

1 Samuel 8

Ri winaq kuta' jun ajawinel

8,1 Aretaq chi' ri Samuel q'el, ke'ukoj ri e'uk'ojolab' je' jas eq'atal tzij puwi' ri Israel. 2 Ri uk'ojolab' ri ratz ri ub'i' Yoel, e ri uchaq' Abiyya, ri e'are' eq'atal tzijpa ri Bersabee. 3 Tek'ut r'uk'ojolab' ma keb'e ta puwi' ri b'e : kkitzujuk ri ch'ako, kkik'am ri taq sipan

e kkib'an k'ax chech ri suk'. 4 Konojel ri enim winaq rech ri Israel kkimulij kib' e kkiriqa' ri Samuel pa ri Rama. 5 Kkib'ij chech : « Ri at q'el e ri e'ak'ojolb' ma keb'e ta pa ri ab'e. Kamik chakoj panuwi' jun ajawinel arech kub'an q'atoj tzij paqawi', je' jas ronojel ri jujun chik tinimit ». Ri Samuel kril itzel ri kitzij : « Chaya' chqech jun ajawinel, arech kub'an q'atoj tzij paqawi' », tek'uri' kch'aw ruk' ri Yahve. 7 Tek'ut ri Yahve kub'ij chech ri Samuel : « Chataa' ri uch'ab'al ri winaq pa ronojel jastaq che ri e'are' kkib'ij na ri', rumal rech che ma katkik'yaq ta ri at, tek'ut kinkik'yaq ri in ; ma kkoj ta jun chik che ri in ajawinel pakiwi' ». 8 Je' jas xkib'an tza ri q'ij jawije' xinb'an che xe'aqan tza ri Egipto k'ate' kamik – xinuya' kan e xekipatanij ejujun chik dioses, je' jas weri' kkib'an awuk'. 9 Tek'uri' kamik chata' kich'b'al, tek'ut sib'alaj kab'ij na ri' chkech e kak'ut na ri' chkech ri pixab' rech ri ajawinel che k'o ri rajawib'al pakiwi'.

Ri k'ax rumal ri ajawinel

10 Ri Samuel kub'ij ronojel tzih rech ri Yahve chech ri winaq xhe xuta' jun ajawinel chech. 11 Kub'ij : « Je' jas weri' ri pixab' rech ri ajawinel che k'o rajawib'al puwi'. Ke'uk'am na ri' e'ik'ojolab' e kekikoj na ri' ri e'are' chech ri taq uch'ich' ruk' e'ukyej e kkitik na ri' anim chuwach uch'ich'.

12 Kekikoj ri e'are' ekinimal ri emiles e ekinimal ri ekqwinaq lajuj ; kub'an na ri' che kkichak ri rulew, kkimak ri umakom, kkib'an ri taq uch'ich' rech ch'oj e ri taq tz'umal rech ri taq uch'ich'. 13 Kekik'am na ri' ri e'imyal je' jas ixoqib' rech utzalaj taq kunab'al, e'ajvino e'ajkaxlanwa. Kuk'am na ri' ri taq iwulew, ri taq ivina, e ro-i taq iwolivos ri e'utzalaj e kuya' na ri' weri' chech ri reunucos e ri e'upataninelab'. 16 Ri e'utzalaj kech ri e'ipataninelab' e e'imokom e ri iwalab'om, e xoquje' ri e'iburos, ke'uk'am na ri' ri e'are' e kub'an na ri' che kachakun pa utoq'ob'. 17 Kuk'am na ri' ri ulajujuj pakiwi' ri e'ijupuq. Tek'uri' ri ix ri upataninelab'. 18 We q'ij ri' ri ix kiriq na ri' ichi' rumal ri ajawinel che ri ix xicha', tek'ut Yahvé ma kub'ij na ri' ta jun tzij chiwech, we q'ij ri' ! »

19 Ri winaq na kraj ta kuta' ri uch'ab'al ri Samuel e kub'ij : « Jayi' ri uj k'o jun ajawinel 20 tek'uri' ri uj je' jas ronojel ri taq tinimit ; qajawinel kub'an na ri' q'atoj tzij paqawi', kel na ri' pa qajolom e kch'aj na ri' taq qach'oj ». 21 Ri Samuel kuta' ronojel ri

taq tzij rech ri winaq e kub'ij jun chik weri' chech ri uxikin ri Yahve. 22 Tek'ut ri Yahve kub'ij chech ri Samuel : « Chata' ri kich'ab'al e chakoj pakiwi' jun ajawinel ». Tek'uri' ri Samuel kub'ij chech ri achija' rech ri Israel : « Chixel ronojel pa ri utinimit ».

1 Samuel 9

Ri Saul e ri e'ati't burros rech ri utat

9,1 K'o jun achi rech ri Benjamin ri ub'i' Qish, uk'ojol ri Abiel, uk'ojol ri Seror, uk'ojol ri Bekorat, uk'ojol ri Aafiah, uk'ojol jun ajbenjamin, jun achi ruk' uchuq'ab' ; 2 Ri are' k'o jun uk'ojol ri Saul, achi achi ala e je'lik. Ma k'o ta jun chkixo'l ri e'ajisrael je'lik chuwach ri are' : tza ri rij e ajsik nimalaj chuwach ri winaq.

3 Ri e'ati't burros rech ri Kish, sachinaq. Ri Kish kub'ij chech ri uk'ojol Saül : « Chak 'am awuk' jun chkixo'l ri alab'om. Chatwalij e che'atzkuj ri e'ati't burros. 4 Kb'e pa ri juyub' rech ri Efraom, kb'e pari ulew rech ri Shalisha e ma kuriq ta jun jastaq ; kb'e pa ri ulew rech ri Shaalom e ri e'are' ma k'o taj ; kb'e pa ri ulew rech ri Benjamin e ma kuriq ta jun jastaq. 5 Aretaq chi' ri e'are' pa ri ulew rech ri Suf, ri Saul kub'ij chech ri ala ruk' : « Jo', chqatzelezj, kinxe'j wib' che nutat ma kinchomaj ta jun chik chech ri e'ati't burros e che kuxe'j rib' chqech ». 6 Tek'ut ri are' kub'ij chech : « waral k'o jun achi rech ri Dyos pa we tinimit ri'. K'o jun utzalaj tzij puwi' ri are' ; ronojel utzij kpe qastzij. Jo', wene' kub'ij na ri' jun tzij puwi' qab' (?) ». 7 Ri Saul kub'ij chech ri ala : « We ri uj kujb'ek, jas kqak'am na ri chech ri achi rech ri Dyos ? Ma k'o ta jun chik kaxlanwa pa qakoxtaj e ma k'o ta jun sipan qrech kqak'm ri are' chech ri achi rech ri Dyos. Jas ri uj k »o ? » 8 Ri ala kub'ij jun tzij chech ri Saul : « Waral ri in wuk' jun ukaj rech siclo rech plata, kinya' na ri are' chech ri achi rech ri Dyos e kink'at na ri' qab'inem ». 9 Ojer pa ri Israel xkib'ij weri' aretaq chi' xeb'e arech kkita' ri Dyos : « Jo' chech ri rachoch ri ilonel », rumal rech che ri q'axel utzij ri Dyos kamik xkisik'ij ri are' ojer : « ri ilonel ». 10 Ri Saul kub'ij chech ri ala : « Utz xub'ij weri', jo' ! » Tek'uri' keb'e k'ate' ri tinimit jawije' k'o ri achi rech ri Dyos.

Ri Saul kuriq ri Samuel

11 Aretaq chi' ke'aqan ri paqalik rech ri tinimit, kekiriq ejujun alitomab' che ke'el arech kkesaj ri ja' e kkita chkech « La ri ilonel waral ? ». Kkita'chkech : « Ri are' jela' ; waral chawech. Jat chanim, kamik ri are' xpe pa we q'ij ri' pa ri tinimit, rumal rech che ri are' k'o jun tab'al toq'ob' chech ri winaq puwi' ri nim k'olb'al. 13 Aretaq chi' kixok pa ri tinimit, chanim kiriq na ri' ri are' majoq che kaqan puwi' ri nim k'olb'al chech ri wa. Ri winaq ma kutij na ri' majoq che ri are' kpetik, rumal rech che ri are' che kutewchi'j na ri' ri tab'al toq'ob', tek'uri' ri xesik'ix kkitij na ri' ri kiwa. Kamik, chixaqaq rumal rech che ri are' kiriq na ri' pz ri ub'e (?) »

14 Ke'aqan k'ate' ri tinimit. Aretaq chi' ke'ok pa ri tinimi, ri Samuel kel chi' ke'ok pa ri tinimit, ri Samuel kel arech keriq ri e'are' arech kaqan puwi' ri nim k'olb'al. 15 Tek'uri' jun q'ij majoq che ri Saul kpe, ri Yahve xub'ij chech ri Samuel : 16 « Chweq pa we kamik ri', xub'ij, ri in kintaq na ri' chawech jun ajbenjamin, kya' na ri' chech ri oléo je' jas kinimal (?) nuwinaq Israel, e kukol na ri' nuwinaq rech ri uq'ab' ri e'ajfilistia, rumal rech che xinsuk'uj nuwinaq e ri uraqo'j chi'aj kpe k'ate' ri in ». 17 Tek'uri' aretaq chi' ri Samuel kril ri saul, ri Yahve kubij chech : « Weru' ri achi che ri in xinb'ij : Ri are' k'o ri nuwinaq pa uq'ab' : 18 Ri Saul kqeb' ruk' ri Samuel pa ri unik'yaq ri uchi' tinimit e kub'ij : « Chk'at chwech, kinta' chawech, jawije' k'o ri rachoch ri ilonel » » 19 Ri Samuel kub'ij chech ri Saul : « Ri in ri ilonel. Chataqom chnuwach k'ate' ri nim k'olb'al. Ri ix litij na ri' iwa pa we q'ij ri' (?). Ri in katinya' na ri' katel aq'ab'il e kinb'ij na ri' chawech ronojel jastaq che ri at kachomaj. 20 Tek'uri' ri e'awati't burros sachinaq, tza oxib' q'ij, maxe'j awib', rumal rech che kekitzujuk ri e'are'. Tek'uri' chech jachin ronojel jastaq che k'o rajil pa Israel ? Ma k'o ta chawech e chech ri rachoch ri utat ? » 21 Ri Saul kub'ij : « La ri in ma k'o ta jun ajbenjamin, jun chkixo'l ri e'alaj juq'at rech ri Israel, e wachalaxik ri are' ma k'o ta ri nim alaj (?) chkixo'l ri e'are' rech ri juq'at rech ri Benjamik ? Jasch kab'ij chwech we tzij ri' ? »

22 Ri Samuel ke'uk'am ri Saul e ri ala. Kub'an chr ke'ok pa ri k'olb'al e kuya' chkech jun k'olb'al pa ri ki(?) ri xesik'ix, ri e'are' chunaqaj juwinaq lajuj. 23 Tek'uri' ri Samuel kub'ij chech ri (?) : « Chaya' ri tz'aqatil che ri in xinya' chawech, ri are' che ri in xinb'ij chawech : chak'ol ri are' ». 24 Ri ajwa kuch'at ri raqan e ri jastaq (u?), kukoj

weri' chuwach ri Saul e kub'ij chech : « Weri' ri jastaq che kkanaj chawech. Chatij, rumal rech che chawech are (?) xrik'al weri' chawech rumal ri tzij « ri in xinsik'ij ri winaq ». » We q'ij ri ' ri Saul xutij uwa ruk' ri Samuel. 25 Kexuli' tza ri nim k'olb'al k'ate' ri tinimit. Kch'aw ruk' ri Saul pwi' ri xotal. 26 Kwalij aq'ab'al.

Ri oleo puwi' ri Saul

Tek'uri', aretaq chi' kpe ri q'ij, ri Samuel kusik'ij ri Saul puwi' ri xotal e kub'ij chech : « Chatwalij, ri in katinya' na ri' katel ». Ri Saul kwalij e ri ekeb', ri are' e ri Samuel keel b'ik. 27 Ri e'are' xexuli' k'ate' ri uk'isb'al ri tinimit aretaq chi' ri Samuel kub'ij chech ri Saul : « Chatoaq chech ri ala che kb'e chqawach ». Tek'uri' ri are' knab'ajik : « Tek'uri' ri at chakanaj jela' kamik, arech ri in kinb'an che kata' ri utzij ri Dyos ».

1 Samuel 10

Ri Saul ajawinel

10,1 Ri Samuel kuk'am ri q'eb'al rech ri oléo e kutojjij ri are' puwi' ri ujolom ri Saul tek'uri' kutz'umaj ri are' e kub'ij : « La ma k'o ta ri Yahve che xuya' chaweh ri oléo je' jas kinimal puwi' rechb'al ? Ri at che kab'an na ri q'atal tzij puwi' ri uwinaq ri Yahve e kato'tajisaj ri are' tza ri uq'ab' kech ri e'uk'ulel chunaqaj. Tek'uri' weri' ri k'utb'al che ri Yahve xuya' chawech e ri oléo je' jas kinimal puwi' rechb'al. 2 Aretaq chi' ri at xinya' kan pa we q'ij ri', ke'ariq na ri' ekeb' achijab' chunaqaj ri nuqab'al rech ri Rachel, puwi' ri uk'isb'al ri Benjamin pa ri Selsah tek'uri' kkib'ij na ri' chawech : « Ri ati't burros che ri at xutel arech ke'uriq ri e'are' riqom. Ri atat ma kna'taj ta chech ri jastaq kech ti e'ati't burros, e kuxe'j rib' piwi', e kub'ij : Jas ri in kinkowin kinb'an pa ri utoq'ob' nuk'ojol ». 3 Tza jela', kaya' na ri' weri', katpe na ri' chech ri tz'unuj rech ri Tabor e ke'ariq na ri' e'oxib' achijab' che ke'aqan k'ate' ri Dyos pa ri Bethel, (?) ke'uk'am na ri' e'oxib' alaj ama' k'ixik, ri jun chik oxib' kaxlanwa, ri k'ixb'al kuk'am na ri' jun tz'umal rech vino. 4 Kkiya' na ri' utzil uwach chawech e kkia' na ri' chawech keb' sipan rech kaxlanwa che kak'am na ri' tza kiq'ab'. 5 Tek'uri', kape na ri' pa ri Gibeá rech ri Dyos jawije' k'o

ejujun kinimal kech ri e'ajfilistia e, pa ri rokb'al ri tinimit, k'o chawach jun ju'at kech nim q »axal utzij ri Dyos che kexuli' tza ri nim k'olb'al, e pa ri kijolom, ri arpa, ri alaj tambor, ri su' e ri citara, e ri e'are' kkiyujya' kib' je' jas ri uq'axel utzij ri Dyos. 6 Tek'uri' ri ruxlab'al ri Yahve ktzaq na ri' puwi' e kayujya' na ri' awib' kuk' ri e'are', e ri at je' jas jun chik achi. 7Aretaq chi' we taq k'utb'al ri' kpe na ri' chawech, chab'an je' jas ri jastaq kpe, rumal rech che ri Dyos awuk'. 8 Katxuli' na ri' antes (?) ri in pa ri Gildal e ri in kinb'e na ri' awuk' arech kinchi'j holocostos e taq tab'al toq'ob' rech utzil. Kaweyej na ri' wuqub' q'ij k'ate' ri in kinpe k'ate' ri at e ri in kinb'ij na ri' chawech jas kab'an na ri'. »

Ri Saul ktzelej

9 Chik che kpask'ay arech kuya' kan ri Samuel, ri Dyos kuk'ex ri ranima' e ronojel we taq k'utb'al ri' kub'an rib' we q'ij ri'. 10Aretaq chi' kepe pa ri Gibeá, jun juq'at kech eq'axal utzij ri Dyos kepe chuwach ; ri ruxlab'al ri Ajawaxel ktzaq puwi' e ri are' kuyujya' rib' kuk'. 11 Konojel ri e'are' che keta'm uwach tza taq junab' kkil ri are' : ri are' kub'an ri q'axel utzij ri Dyos kuk' ri ejujun chik q'axel utzij ri Dyos. Ri ewinaq kkib'ij ri ejujun chkech ri ejujun chik : « Jas kpe chech ri uk'ojol ri Qish ? La ri Saul xoquje' chkixo'l ri eq'axel utzij ri Dyos ? » 12 Jun achi tza we ulew ri' kub'ij : « Jachin ri kitat ? » Rumal weri' k'o jun tzij rech no'j : « La xoquje' ri Saul chkixo'l ri eq'axalutzij ri Dyos ».

13 Aretaq chi' kuya' kan kuyujya' rib' ri Saul kpe pa jun nim k'olb'al. 14Ri rikan (?) ri Saul kub'ij chkech ri are' e ri ala : « Jawije' ri ix kixb'ek ? » 3Xeqatzkuj ri e'ati't burros, ri are' kub'ij. Ri uj ma xqil ta jun jastaq e xujb'e k'ate' ri Samuel ». 15 Ri rikon ri Samuel kub'ij chkech : « Chib'ij chech jas ri Samuel xub'ij chiwech ». 16Ri Saul kub'ij chech rikon : « Utz xub'ij chqech che ri e'ati't burros riqom », tek'ut ma kub'ij ta chech ri jastaq rech ri rajawib'al che ri Samuel xub'ij.

Ri uwach uq'ij kuk'ut ri Samuel je' jas ajawinel

17 Ri Samuel kusik'ij ri winaq chunaqaj ri Yahve pa ri Mispa 18 tek'uri' kub'ij chech ri e'ajirael : « Je' jas weri' kub'ij ri Yahve, ri Dyos rech ri israel : Ri in xinb'an che ri Israel kaqan tza ri Egipto e ri in kixinta'tajisaj tza ri uq'ab' ri Egipto e tza ronojel ajawib'al che xub'an k'ax chiwech. 19 Tek'ut ri ix, pa we q'ij ri' kik'yaq ri Idyos, ri are' che xixukol tza ronojel iwitzel e tza ronojel ixib'rikil e ri ix xib'ij : « Kakojo na ri' jun ajawinel paqawi'. » Kamik chikoj iwib' chuwach ri Yahvé rumal juq'at e rumaljuch'ob' (?).

20 Ri Samuel kub'an che keqeb' konojel ri ejuq'at rech ri Israel e ri uwach uq'ij kuk'ut ri juq'at rech ri Benjamin. 21 Kub'an che kqeb' ri juq'at rech ri Benjamin rumal juch'ob' e ri uwach uq'ij kkuk'ut ri juch'ob' rech ri Matri (?). Tek'uri' ri uwach uq'ij kuk'ut ri Saul uk'ojol ri Qish ; kkitzujukj ri are' tek'ut ma kkiriq ta ri are'.

22 Kkita' jun chik ri Yahve : « La xpe jun chik ri winaq ? » Tek'uri' ri Yahve kub'ij : « Ri are' awatal (?) chuxo'l ri taq jastaq ». 23 Kkitik anim kkib'an ri are' e kukojo rib' chuxo'l ri winaq ; tza ri rij e (?) nim chuwach ronojel ri winaq. 24 Ri Samuel kub'ij chech ronojel ri winaq : « La ri ix kiwi ri are' che xucha' (?) ri Yahve ? Ma k'o ta jun je' jas ri are' pa ronojel ri winaq ». Ronojel ri winaq kuriq uchi' : « K'aslemal chech ri ajawinel ! »

25 Ri Samuel kuk'ut chech ri winaq ri pixab' rech ri ajawinel e kutz'ib'aj weri' pa ri wuj che kukojo chuwach ri Yahve, ri Samuel kub'an che ktzelej ri winaq ronojel pa rachoch. 26 Xoquje' ri Saul kb'e pa ri rachoch pa ri Gibeá, e keb'e ruk' ri e'are' ruk' kichuq'ab', che ri Dyos xroq'esaj kanima'. 27 Tek'ut ejujun ma utz taj kkib'ij : « Jas ri are' kkowin na ri' kujukol ? » Kketzelaj uwach e ma kkiya' ta jun sipan chech, tek'ut i re' kkanaj mem.

Deuteronomio

Deuteronomio 1

Ri Moises e ri Israel

1,1 Weri' ri taq tzij che ri Moises kub'ij chech ri Israel pa ri jun chik chuchi' ri Jordan, pa ri tz'inalik ulew, pa ri Araba, chuwach ri Suf, pa ri b'e tza ri Paran k'ate' Tofel, Jaban Haserot et Ri-Zahab. 2 K'o julajuj q'ij rech b'e tza ri Horeb, rumal ri b'e rech ri juyub' rech Seir, k'ate' Cades Barne. 3 Pa ri kawinaq junab', pa ri nab'e q''ij rech ri julajuj ik', Moises kub'ij chkech ri e'ajisrael ronojel tzij che ri Yave xutaq chech pakiwi' ri e'are'. 4 Ke'uqajb'ej sihon, ajawinel rech ri ajamotites che xkanaj pa ri Heshbon, e Og ajawinel rech ri Bashan che xkanaj pa ri Ashtarot e pa ri Edrei. 5Pa ri jun chik chuchi' rech ri Jordan pa ri utinimit ri Moab, Moises kraj kutz'ib'aj we Pixab' ri'. Kub'ij :

Ri uk'isb'al tzij par ri Horeb

6 Ri Yave Qadyos xub'ij pa ri Horeb : « Ri ix xixkanaj puwi' we juyub' ri'. 7 Jix, e kixb'e k'ate' ri juyub' rech ri Amorites, chkixo'l e e'are' che kekanaj pa ri Araba, ri Juyub', ri ?-tinimit, ri Negeb e ri uchuchi' ri polow, jix pa i tinimit rech ri Canaan e pa ri Liban k'ate' ri nim Ja', ri Eufrate. 8 Weri' ri tinimit che ri in xinya' chiwech ; jix e chib'an che weri' chiwech, ri tinimit che ri Yave utz xub'ij chkech ri e'itat, ri Abraham, ri Isaac e ri Jacob e chech kija'lil.

9 Ri in kamik xinb'ij weri' : « Ri in ma kinkam ta utukel kixineqaj. 10 Ri Yave Idyos xuxub'an sib'alaj e ri ix in ki' je' jas ri taq ch'imil rech ri kaj. 11 Ri Yave ri Dyos kech ri e'itat kub'an na ri' che ri ix ? chik weri' e kixintewchij na ri' je' jas xub'ij chiwech ! 12 Je' jas ri in kink'am na ri' utukel, taq (?) ik'ax, iwitzel taq tzij e taq ichoj ? 13 Che'ik'am ejujun achijab' ruk' kino'j, ketamb'al e che kkich'ob ri k'aslemal, pa ronojel kijuq'at arech ri in ke'inb'an ri e'are' ikinimal ». 14 Ri ix xib'ij chech : « Ri jastaq che ri at kab'ij utz ». 15 Ri in xe'ink'am ri ikinimal ri ijuq'at achijab' ruk' kino'j e

ketamb'al e xe'inya' ri e'are' chiwech je' jas kinimal : kinimal kech taq mil ; kech taq cient ketaq taq kawinaq lajuj, taq lajuj e je' jas etz'ib'anel chech ijuq'at. 16 Tek'uri' xoquje' xinb'ij chkech ri iq'atal tzij : « Chita' iwachalal e chib'an q'atoj tzij puwi' jun achi e ri rachalal o jun kaxlan winaq che kkanaj ruk'. 17 Miwil chech ri kiwach ri winaq aretaq chi' ri ix kib'an q'atoj tzij puwi' ri e'are', tek'ut kita' na ri' ri alaj je' jas ri nim. Mixe'j iwib' ri winaq, rumal rech ri q'atb'al tzij chech ri Dyos. We k'o jun jastaq sib'alaj k'ax, kik'am na ri' ri are' wuk' arech ri in kinta' ri are' ». Ri in xinb'ij chiwech ronojel jastaq che ri ix rajawaxik che kib'an ri are'.

Ma kkikoj ta ri Dyos par ri Cades

19 Ri uj xujel b'ik tza ri Horeb e xujok pa we tz'inalik ulew ri' nim e k'ax che ri ix xiwil pa ri ub'e ri juyub' kech ri e'ajamorites, je' jas ri Yave Qadyos xutaq chqech, e xujpet pa ri Cades Barne. 20 Tek'uri' ri in xinb'ij chiwech : « Ri uj xujpet chuwach we juyub' ri' kech ri e'ajamorites che ri Dyos xuya' chqech. 21 « (?) Chawila' : Ri Yave Adyos xuya' chawech we tinimit ri'. Chatq'an e chab'an weri' awechb'al je' jas xub'ij chawech ri Yave, ri Dyos kech ri e'atat ; maxe'j awib' e ma k'o ta axib'rikil ». 22 Ri ix kixqzb' wuk' e xib'ij : « Cheqatoq chqawach ejujun winaq arech kkil ri tinimit ; kkib'ij na ri' hqech ri b'e e ri taq tinimi jawije' ri uj kujkowin kujb'ek ». 23 Utz we tzij ri' chwech e ri in xe'ink'am chixo'l kab'lajuj achijab', jun pa ronojel juq'at. 24 Ri e'are' xeb'e pa ri ub'e ri juyub(, xeq'an e xe'ok pa ri lyamik rech ri Eskol e xkiyuxlej ri are'. 25 Xkik'am kuk' ri taq uwach ri ulew, e xkik'am weri' quk' e xkib'ij : « Weru' jun utzalaj tinimit che ri Yave Qadyos xuya' chqech ». Tek'ut ri ix ma xiwaj (?) ta xixq'an e ri ix xipaqchij ri uch'ab'al ri Yave Idyos, 27 e ri ix xib'ij ri itzel pa ri itz'(?) taq jas : « Rumal ri itzel chqech ri Dyos xub'an che ri uj xqel b'i tza ri tinimit rech ri Egipto, arech kujya' chech ri ukowinem ri e'ajamoras e arech kujupitz' ri uj. 28 Jawije' ri uj kujq'an ? Qachalal xkib'n ri k'ax chqech arech chi' xkib'ij : We winaq ri' nimalaj e sib'alaj raqan chqawach, ri taq tinimit ri are' nimalaj e ri taq utapya k'ate' chikaj. Tek'uri' xoquje' ri uj xeqril ejujun Anaquim ».

29 Ri in xinb'ij : « Mixe'j iwib' ma k'o ta ixib'rikil chkiwach. 30 Ri Yave Idyos che kb'e pa (?) kch'oj na ri' pa itoq'ob', je' jas ri ix xiwil che xub'an pa ri Egipto. 31 Ri

at xoquje' xawil weri' pa ri tz'inalik ulew : Ri Yave Adyos xatukuy je' jas jun achi kukuy ri uk'ojil, pa ronojel ri ib'e che ri ix kixb'e e k'ate' waral ». 32 Tek'ut pa weri' ma jun winaq ta xukoj ti Yave Idyos, 33 ri are' che xb'e chiwach pa ri b'e arech kutzukuj jun k'olb'al chech ri tz'(?) taq ja, pa ri q'aq' chaq'ab ' arech ri ix k'o ichoj, e pa ri sutz' ri q'ij.

Ri taq utzij ri Dyos par ri Cades

34 Ri Yave xuta' ri roq'b'al ri taq itzij e pa ri uq'aq' utz xub'ij we tzij ri' : 35 « Ma jun winaq ta pa we ija'lil ri' ri are' k'ax, kril na ri' we utzalaj tinimit ri' che ri utz xinb'ij che kinya' na ri' chkech ri e'itat, 36 xuwi ri Caleb, uk'ojol ri Yafunne : ri are' kril na ri' weri' e chech ri are' e chkech ri e'uk'ojol kinya' na ri' ri tinimit jawije'ri are' xb'e, rumal rech che ri are' sib'alaj xunimaj utzij ri Yave ». 37 Iwumal ri Yave kpe royowal wuk' e kub'ij chwech : « Xoquje' ri at ma katpe na ri' ta pa ri are'. 38 Ri apataninel Josuue uk'ojol ri Nun, ri are' kok na ri' pa ri are'. Chaya' ri uchuq 'ab' chech, rumal rech che ri are' kuya' na ri' chech ri Israel ri tinimit je' jas rechb'al. 39 Tek'ut ri eri' imam che ri ix xub'ij che ri e'are' jun bottin, ri e'uk'ojol che ma keta'm ta kkil ri utz tza ri itzel,ri e'are' ke'ok na ri', chkech ri e'are' kinya' na ri' ri are' e weri' kechb'al. 40 Tek'uri' ri ix, chixtzelej pa ri tz'inalik ulew, pa ri ub'e ri polow rech ri Sup ».

41 Tek'uri' ri ix xib'ij chwech : « Ri ix xixmakun (?) chuwach Yave Qadyos. Ri uj kujq'an n ri' e kujch'oj na ri' je' jas ri Yave Qadyos xutaq chqech ». Ri ix xikoj ri ich'ich' rech ch'oj e k'o ujastaq arech kixq'an ri juyub'. 42 Tek'ut ri Yave kub'ij chwech : « Chab'ij chkech : Mixq'an e Mixch'oj, rumal rech che ri in ma kinkanaj ta chixo'l, mixkich'ak ri e'ik'ulel ». 43 Ri in utz xinb'ij weri' chiwech, tek'ut ri ix ma xita' ta utzij ri Yave, ri ix xixq'an ruk' inimal puwi' ri juyub'. 44 Ri e'ajamorites che xkekanaj puwi' we juyub' ri' xixkiriqa', xixkoqataj je' jas ri wnan e kixkich'ak pa ri Seir k'ate' ri Horma. 45 Tek'uri' ri ix xixq' chuwach ri Yave, ma xuta' ta ich'ab'al e ma kixril ta ri ix. 46 Rumal weri' ri ix xixkanaj pa ri Cades ri taq junab' che ri ix xixkanaj pa ri are'.

Deuteronomio 2

Tza Cades k'ate' ri Arnon

2,1 Tek'uri' xujtzeje e xujb'e pa ri tz'inalik ulew rech ri polow rech ri Suf, je' jas ri yave xutaq chwech. Sib'alaj q'ij kemulel chunaqaj ri jiuib' rech ri Seir. 2 Tek'uri' ri Yave xub'ij chwech : 3 « Sib'alaj xixmulul chunaqaj ri juyub' : Jix pa ri ub'e ri uwikyaq'ab' relb'al q'ij. 4 Tek'uri' chataq wzei' chech ri winaq : Ri ix kixb'e na ri' pa ri kitinimit ri e'iwachalal, ri e'uk'ojol ri Esau, che kekanaj pa ri Seir. Kkixej kib' chiwoch e utz kixkik'ol na ri'. 5 Mib'an ri k'ax chkech, rumal rech che ma kinya' na ri' ta jun ch'aaqap rech kitinimit, ma kinya' na ri' ta chiwech xuwi jun raqan. Chech ri Esau ri in xinya' ri juyub' rech ri Seir je' jas utinimit. 6 Ri w ache ri ix kitij na ri' chiloq' chkech ruk' ri pwaq, chiloq' ruk » ri pwaq ri ja' che ri ix kiwuk'yaj na ri'. 7 Rumal rech che ri Yave Adyos xatutewchij pa ronojel achak, xril ri ab'e pa we nimalaj tz'inalik ulew. Tza kawinaq kunab' ri Yave Adyos awuk' e ma kawaj ta jun jastaq ».

8 Ri uj xujb'e chkixo'l qachalal, ri e'uk'ojol ri Esaü, che kekanaj pa ri Seir, rumal ri ub'e ri Araba, Elat e Esyon-Geber ; tek'uri' xujb'e pa ri ub'e ri tz'inalik ulew rech Moab. 9 Tek'uri' ri Yave xub'ij chwech : « Match'oj ruk' ri Moab, mab'an ri k'ax chech, rumal rech che ma kinya' na ri' ta chaweche jun ch'aaqaj rech utinimit ; chkech ri e'uk'ojol ri Lot, ri in xinya' ri Ar je' jas utinimit. 10 Ojer xekanaj pa ri are' ri Enim, tinamit nim, sub'alaj ruk' jun nimalaj raqan, je' jas Aqaqim. 11 Xekil ri e'are' je' jas Refaim, xoquje' ri Anaqim, tek'ut ri ajmoab kekisuk'ij ri r'are' Enim. 12 Xoquje' pa ri Seir xekanaj ri Horites, che ri e'uk'ojol ri Esaü xkik'am ri kitinimit e xekipitz' arech xekanaj pa ri k'olb'al, je' jas xub'an ri Israel ruk' rulew rechb'al che xuya' ri Yave. 13 Chixwalij (?) kamik e jix e chiq'axoj ri nim ja' rech ri Zered.

Ri uj xujq'axoj ri nima ja' rech ri Zered. 14 Tza ri Cades Barne k'ate' ri nima ja' rech ri Zered xujmulul juwinaq lajuj wajxaqib' junab' ; je' jas weri' xekam konojel ri achijab' che kekowi, kkik'am ri taq ch'ich' rech ch'oj je' jas ri Yave utz xub'ij chkech. 15 Ri uq'ab' ri Yave chkiwach arech konojel kesach tza ri k'olb'al.

16 Aretaq chi' ri kamikal xub'anche chuxo'l ri winaq ma k'o ta jun achi che kkwinkuk'am ri ch'ich' rech ch'oj, 17 ri Yave xub'ij chwech we taq tzij ri' : 18 « Ri at

katb'e pa ri Ar, ri tinimit rech ri Moab, 19 e ri at ke'ariq ri e'uk'ojol ri ammon. Mab'an k'ax chkech, match'oj kuk', rumal rech che ri in ma kinya' na ri' ta chawech jun ch'aq'at rech ri kitinimit ri e'uk'ojol ri Ammon : chkech ri e'uk'ojol ri Lot kinya' weri' je' jas kitinimit. 20Xoquje' kkil ri are' je' jas ri kitinimit ri Refaim : ri Refaim xekanaj majoj ri Amonitas xekisik'ij ri e'are' ri Zamzummin, 21 winaq nim, sib'alaj ruk' nimalaj raqan je' jas ri Anaqim. Ri Yave ke'ukamisaj ri e'are' chkiwach ri Ammonites, che xkik'am ri kulew e xekanaj pa ri kik'olb'al 22 je' jas xub'an pa ri kitoq'ob' ri e'uk'ojl ri Esau, che xekanaj pa ri Seir aretaq chi' xe'ukamisaj ri Horites che xkik'am ri kitinimit arech xekanaj pa ri kik'olb'al k'ate' we q'ij ri'. 23 Xoquje' kuk' ri Awwites che xekanaj jujun k'olb'al k'ate' ri Gaza ; ri Kaftorim che xepe tza ri Kaftor, xekikamisaj ri 'are' e xekanaj pa ri kik'olb'al. 24 Chixwalij : Chik'am ri tz'umal taq jz, e chiq'axaj ri nima ja rech ri Arnon. Je', ri in kinya' pa ri akowinem ri Sihon, ajaw rech Heshbon, ri Amorite, e xoquje' ri utinimit. Jat pa ri rulew ; chatch'oj ruk'. 25 Tza we q »ij ri' kinkoj ri xib'rikil e ri k'ax chawech chkixo'l ri etinimit chuxe' chikoj (?) : ronojel che kuta' na ri' ri roq'b'al waqan kuxe'j rib' na ri' e kb'irb'i na ri' rumal ri b'irb'item (?).

Ri rajawib'al ri Sihon

26 Tza ri tz'inalik ulew rech Qedémot xe'intaq ejujun winaq arech kkib'oj (¿) chech ri ¿ , ajawinel rech ri Hesbon, we taq tzij ri' rech utzil: 27 “Ri in kinwaj kinq”axaj ri atinimit: kinb'e na ri' rumal nub'e e ma kinb'e na ri' ta par i nuwikyaq'ab' o par i numox. 28 Kintij na ri' ri wa che ri at kak'ayij na ri' chwech chwach ri pwaq e ri in kinuk'yaj na ri' ri ja' che ri at kaya' na ri' chwech chuwach ri pwaq. Ri in xuwi kinb'ek; 29 je' jas xkiya' chwech ri e'uk'ojol ri Esau che ekanaj par i Seir e ri Moabites che xekanaj par i Ar, k'ate' ri in kinq'axaj ri jordan arech ri in kinb'e k'ate' ri tinimit che ri Yave Qadyos kuya' chqech.

30 Tek'ut ri Sihon, ajawinel rech Hesbon, ma xraj ta che ri uj kqaq'axaj ri utinimit; rumal rech che ri Yave xub'an che xumuyij rib' ri ruxlab'al e xub'an k'ax ri ranima', arech kuya' ri are' par i akowinem, je' jas weri' k'are' we q'ij ri'. 31 Ri Yave kub'ij chwech: “Chawila'! Ri in chik xinya' chawech ri Sihon e utinimi; chachaplej ri ach'akoj rech ri utinimit”. 32 Ri Siho, kujuriqa' kuk' konojel uwinaq arech kch'oj kuk'.

33 Ri Yave Qadyos xuya' ri are' chqech e ri uj xeqach'ak ri are', ri e'uk'ojol e konojel ri uwinaq. 34 Ri uj xqach'ak ronojel ri taq utinimit, e ri uj xqab'ij chech ri kamikal ronojel we tinimit ri' kech achijab' k'alanik, ri ixoqib' e ri alkalab' ma xqayu' t akan jun winaq, 35 xuwi ri echikop weri' qach'akoj ruk' ri ujustaq ri taq tinimit. 36 Tza Aroer che ri are' puwi' ri uchuchi' rech ri lianik rech ri Arnon, e ri tinimit che kkanaj par i lianik, k'ate' ri Galaad ma k'o ta chqech jun tinimit che man xujkowin ta kujb'ek; ri Yave Qadyos xuya' konojel chqech. 37 Tek'ut ma katqeb' na ri' ta ruk' ri utinimit ri Ammonites, e xoquje' ri tinimit rech ri nima ja' rech ri Yalboq e xoquje' ruk' ri taq tinimit rech ri juyub', e xoquje' ronojel jastaq che xuya' awas ri Yave Qadyos.

Deuteronomio 3

Ri ajawib'al rech ri Og

3,1 Ri uj xujb'e pa ri ub'e ri Bashan e xujaq'an pa ri are'. Ri Og ajawinel rech ri Bashan xujuriqa', ri are'e konojel ri uwinqa arech kch'oj kuk' pa ri Edrei. 2 Ri Yave xub'ij chwech : « Maxe'j awib' chuwach ri are', rumal rech che ri in xinya' ri are' pa ri akowinem, ri are', konojel ri uwinaq e ri utinimit. Kab'an na ri' ruk' je' jas xab'an ruk' ri Sihon, ri ajawinel kech ri amorites, che kkanaj pa ri Heshbon ». 3 Ri Yave Qadyos xoquje' xuya' pa qakowinem ri Og ajawinel rech ri Bashan, e konojel ri uwinaq. Ri uj utz xqach'ek ri are' e ma jun ta winaq xanimajik. 4 Tek'uri' ri uj xujch'akam ronojel utinimit, ma k'o ta jun tinimit che ri uj ma xujch'akan taj : kawinaq juwinaq tinimit, ronojel rech ri juq'at rech ri Argob, ajawib'al rech Og pa ri Bashan, 5 ronojel tinimit rech kowinem ruk' unimalaj tapya, ruk' taq uchi' e taq che' ; e xoquje' ri etinimit rech ri Periyzites, sib'alaj. 6 Ri uj xujya' weri' chech ri kamikal, je' jas xujb'an ruk' ri Sihon, ajawinel rech ri Heshbon, aretaq chi » xujya' chech ri kamikal, konojel e'utinimit kech achijab' k'alanik, ixoqib' e ak'alab' ; tek'ut konojel ri echikop e ri ujustaq ri taq tinimit weri' qach'akoj.

8 Tek'uri' pa we taq q'ij ri', ri uj xqach'ak ri tinimit chkech ri keb' ajawinel amorites rech ri jun chik uchuchi' ri Jordan, tza ri nima ja' rech ri Aenon k'ate' ri juyub' Hermon, 9 ri e'ajsidon kkisik'ij ri Hermon Siryon, ri amoreites kkisik'ij ri are' Senir ; ronojel ri taq tinimit rech ri nim lyanik ronojel ri Galaad e ronojel ri Bashan k'ate' ri

Salka e Edrei, ri nim taq tinimit rech ri Og pa ri Bashan. 11 Tek'uri' ri Og ajawinel rech ri Bashan ri uk'isb'al ri Refaim : ri uch'at ri are' ri ch'at rech ch'ich' che kqil pa ri Rabba kech ri Ammorites, b'leheb' q'ab'e ri ulik'ilik kijeb' q'ab', je' jas q'ab' kech achijab'.

Ri jun chik uchuchi' ri Jordan

12 Ri uj xqach'ak we tinimi ri' tza ri Aroer puwi' ri nimaja' Arnon. Xinya' chkech ri e'ajruben, e ri e'ajgad ri unik'yaq ri juyub' ri Galaad ruk' taq utinimit. 13 Chech ri unik'yaj ri juq'at rech ri Manasse xinya' ri uch'aqat ri Galaad e ronojel ri Bsan ri rajaweb'al ri Og. Ronojel ri taq tinimit rech ri Argob, ronojel ri Basan, ronojel weri' ri ub'i' ri utinimit ri Refaim. 14 Ri Yair uk'ojol ri Manasse xuch'ak ronojel ri taq tinimit rech ri Argob k'ate' ri uchuchi' ri kitinimit ri Gesurites e ri Moabites, xusik'ij weri' ri Basan – ri ub'i': "ulew rech Yair", k'ate' we q'ij ri'. Chech ri Makir xinya' ri Galaad. 16 Chkech ri e'ajruben e ri e'ajgad xinya' ri galaad k'ate' ri nima' ja Arnon, ri unik'yaj ri nima' ja ri uchuchi' e k'ate' ri Yab'oq, ri nima' ja ri uchuchi' ri kitinimit ri e'ajarmon. 17 Ri Araba e ri Jordan ri kichuchi', tza ri Kinneret k'ate' ri polow rech ri Araba, ri polow rech ri atz'am, chuwach ri juyub' Pisga pa ri este.

Ri uk'isb'al pixab' rech ri Moses

18 Ri in xinya' chiwech we taqan ri': "Ri Yave Idyos xuya' chiwech we tinimit ri' je' jas ulew. Ruk' we tinimit ri' je' jas ulew. Ruk' ich'ich' rech ch'oj ri ix kib'an na ri e'ajisrael konojel acghirab' rech ch'oj, 19 xuwi' ri e'iwinaqil, ri iwak'alab' e ri e'ijupuq, kekanaj na ri' par i taq tinimit che ri in xinya' chiwech, 20 k'ate' ri Yave xuya' chiwech ri utzil chkech ri e'iwachalal je' jas chiwech e che xoquje' ri e'are' xich'ak ri taq tinimit che ri Yave Idyos xuya' chkechpa ri jun chik uchuchi' ri Jordan; tek'uri' ri ix kixtalij na ri' ronojel par i taq ulew che ri in xinya' chiwech". 21 Xinya' kamik we taqan ri' chech ri Josue: "Ri at kawil rib' awq'och ronojel jastaq che ri Yave Qadyos xub'an chkech ri (¿?) ajawinel; ri Yave kub'an na ri' xoquje' weri' chech ronojel ajawib'al jawije' ri at katb'e na ri'. 22 Ri ix ma kixe'j iwib' chkiwech ri Yave Idyos kub'an ri ich'aj".

23 Ri in xinta' jun sipan chech ri Yave: 24 "Wajawaxel Yave, ri at che chik xak'ut chech ri apataninel animalaj e ri uchuq'ab' ri aq'ab', jachin ri dyos par i kaj e puwi' ri ulew che kub'an jun jastaq je' jas ri at kab'an e ruk' we chuq'ab' ri'? 25 La ri in kinkam na ri' kinb'e jela', e kinwil we utz tinimit ri' par i jun chik uchuchi' ri Jordan, we utz juyub' e ri Libano?" 29 Tek'ut iwumal, ri Yave wpe royowal panuwi' e ma xril ta utz weri'. Xubij chech: "Wuwi la'! Minawoqataj ri in ruk' we jastaq ri'! 27 Chatq'an puwi' ri ujolom ri Pisga, chawila' ri occidente, ri norte, ri sur e ri oriente; chawila' weri' ruk' awoq'och, rumal rech che ma kaq'axaj na ri' ta ri Jordan. 28 Chaya' ri taq taqan chech ri Josue, chaya' ri uchuq'ab' chech, chub'an utz ri are', rumal rech che ri are' kb'e na ri' je' jas ujolom we winaq ri'; ri are' kuch'ak na ri' chkech ri tinimit che ri at kawil na ri'".

29 Tek'uri' xujkamij par i lyanik chuwach ri Bet-Peor.